

Asia: VN/18837/2024

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnon antajasta

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK, "S-ryhmä") kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotukseen. S-ryhmä on tehnyt pitkäjänteistä energiatehokkuuden parantamista ja oman toiminnan päästöjen vähentämistyötä jo lukuisia vuosia sekä tavoittelee toiminnassaan energiatehokkuuden ja päästövähennysten osalta saman suuntaista kehitystä kuin asetuksen taustalla oleva rakennusten energiatehokkuusdirektiivikin.

1 § ja 2 §

S-ryhmä toimii useilla toimialoilla, joista suurin, päivittäistavarakauppa on energiankäytöltään intensiivistä. Tyypillisesti päivittäistavarakaupan liikerakennuksissa syntyvää hukkalämpöä (lauhde-energiaa) hyödynnetään ko. rakennuksen lämmityksessä. Päivittäistavarakaupan kiinteistöjen keskeisenä energiatehokkuustoimenpiteenä viime vuosien ajan on ollut hukkalämpöä hyödyntävien lämpöpumppujärjestelmien asentaminen tavanomaisten taloteknisten energiatehokkuustoimenpiteiden lisäksi. Tyypillisessä laajamittaisessa saneerauksessa, tavanomaiset talotekniset korjaukset sekä lauhdelämpöpumput käsittäen, ostolämmönkulutusta onnistutaan leikkaamaan lähtötilanteeseen nähden useita kymmeniä prosentteja. Sähkönkulutuksen osaltakin tehostumista tapahtuu lähtötilanteeseen nähden.

Huolimatta merkittävistä energiatehokkuuden parannuksista E-luku ei laske tyypillisesti kuin noin 10 %, eikä usein ollenkaan. Syynä on energiamuotojen kertoimien keskinäinen suhde, erityisesti sähkön ja kaukolämmön kertoimien ero. Kaukolämmön kerroin on pieni, joten sen säästöjen hyöty jää

vähäiseksi. Lämpöpumpun lisääntynyt sähkönkulutus kerrotaan suurella sähköenergiamuotokertoimella, joka on noin 2,4 kertaa korkeampi kuin kaukolämmön kerroin. Katsomme, että sähkölle ehdotettu kerroin on liian korkea suhteessa kaukolämpöön.

Asetusluonnoksessa on tunnistettu selkeästi, että rakennuksen käyttäjällä on merkittävä vaikutus energiankäytön päästöihin sekä uusiutuvan energian käytön lisäämiseen rakennuksissa energian hankinnan keinoin. On aiheellista huomioda, että valtakunnallisesti (ja laajemmin pohjoismaisessa sähköjärjestelmässä) sähköntuotanto on edennyt merkittävästi vähäpäästöisempään suuntaan. Viime vuosina on huomattava määrä uutta sähköntuotantokapasiteettia rakennettu perustuen uusiutuviin energialähteisiin, erityisesti tuuli- ja aurinkoenergiaan, jotka eivät perustu polttamiseen vaan ovat aidosti uusiutuvia. Olemme vakuuttuneita siitä, että tämä kehityssuunta jatkuu myös tulevaisuudessa.

Direktiivi edellyttää (artikla 11, kohta 7) jäsenvaltioilta, että uuden tai perusparannetun päästöttömän rakennuksen vuotuinen primäärienergian kokonaistarve katetaan joko uusiutuvilla energialähteillä tai hiilettömillä lähteillä. Asetusehdotuksessa asia on ratkaistu siten, että vuotuinen uusiutuvan energian määrä suhteutetaan rakennuksen pinta-alaan, ja näin saatu arvo tulee olla vähintään lasketun E-luvun suuruinen.

Asetuksessa ehdotetaan, että määriteltyjä energiamuotojen kertoimia voidaan modifioida, mikäli hankittu energiamuoto on varmennetusti uusiutumatonta ja päästötöntä. Mielestämme tämä esitys energiamuotojen kertoimien modifioimisesta tukee energiantuotannon kehittymistä kohti uusiutuvuutta ja huomioi sen, että uusiutuvaa energiaa voidaan tuottaa valtakunnallisesti kustannustehokkaasti suuremmissa yksiköissä. Kuitenkin asetusehdotuksen sanamuoto saattaa aiheuttaa kysymyksiä ja epäselvyyttä. Verkkokohtaisuuden voidaan ymmärtää tarkoittavan sähkönmyyjän ja ostettavan sähköenergian laadun sijasta paikallista jakeluverkkoyhtiötä (sähköverkon haltija), joka ei voi vaikuttaa hankittavan sähkön laatuun. Vastaavasti kaukolämpöverkkoon viitattaessa jää huomioimatta mahdollisuus, että samasta kaukolämpöverkosta voidaan hankkia joko tavallista tai uusiutuvaa kaukolämpöä. Energian laatu riippuu siitä, millaisen sopimuksen rakennuksen käyttäjä on valinnut. Ehdotamme, että termiä "verkkokohtainen" täsmennetään vähintään perustelumuiotiossa siten, että sillä tarkoitetaan rakennukseen hankittavan energian laatua (tai että sillä tarkoitetaan rakennuksen sisäverkkoa, kuten liittymämittareiden jälkeistä kaukolämmön vaihdinta tai sähköverkon osaa).

On syytä huomioda, että valtakunnallisesti määritelty uusiutuvan energian osuus 52 % (prosentti-kertoimena 0,52) on lukuarvoltaan suurempi kuin kaukolämmölle ehdotettu energiamuodon kerroin 0,38. Näin ollen sellaiset rakennukset, jotka E-luvun laskennassa tarkoitetulla tavalla laskettuna kuluttavat selvästi (n. 2,7-kertaisen määrän) enemmän kaukolämpöä kuin sähköenergiaa, täyttävät vaatimuksen automaattisesti. Tällaisia rakennuksia ovat esimerkiksi asuinrakennukset. Liikerakennusten osalta tilanne E-lukulaskennassa tarkoitetulla tavalla laskettaessa on yleensä se, että laskennallisista sähköenergiasta kuluu enemmän kuin kaukolämpöä, ja koska sähkön energiamuodon kertoimeksi ehdotettu lukuarvo 0,9 on suurempi kuin 0,52, muodostuu E-luvusta aina suurempi kuin laskennallisesta uusiutuvan energian määrästä. Näin ollen liikerakennus, joka

laskennallisesti kuluttaa sähköä enemmän kuin ($1/2,7 \approx 0,37$) n. 37 % laskennallisen kaukolämmön kulutuksen määrästä, voi täyttää uusiutuvan energian vaatimuksen ilman kohtuuttomia ja muuten kannattamattomia investointeja ainoastaan siten, että se hankkii alkuperävarmennetusti uusiutuvaa sähköenergiaa.

Selvytyden vuoksi olisi toivottavaa, että perustelumuistion laskentaesimerkkeihin lisättäisiin vastaava laskentaesimerkki, jossa sähkön energiamuodon kerrointa modifioidaan myös sellaisen liikerakennuksen osalta, joka käyttää uusiutuvaa ja päästötöntä sähköenergiaa.

3 §

Ymmärrämme tämän kohdan niin, että vastaava energiamuotojen kertoimien modifiointi olisi sallittua myös ns. lähes nollaenergiarakennuksille eli niille uusille rakennuksille, joita tällä hetkellä rakennetaan aina lausunnoilla olevan uuden päästöttömän rakennuksen energiatehokkuutta koskevan asetuksen voimaantuloon asti, kunhan laskennassa käytetään asetuksen 1 § määritellyjä energiamuodon kertoimien lukuarvoja. Nämä lukuarvot vastaavat tällä hetkellä voimassa olevien kertoimien lukuarvoja. Katsomme, että tämä asetusluonnoksen kohta on hyvä, kunhan ymmärtämistä vaikeuttavat kirjoitusvirheet on korjattu.

Loukkola Matti
SOK / S-ryhmä